

Den bornholmske Slægt M U N C H .

Af Arkitekt K. Thorsen.

1. Hans Munch "I Skoven", 35. Selvejersgaard, Bodilsker. Han nævnes ligeledes Anno 1598 eller før 1600 her siden i Hammershus Lensregnskab. Her Gaardens "Landgilde" (Naturallieskat) til Slottet (Hansen eller Skotte), Amtsskæbet etc. og 1606 var " 1 Td. Rug, 1 Td. Byg, 1 Td. Hved, 1 Td. Fær, 2 Hens, 1 Gaas, 4 Læs Ved (Brænde), 3 Sænk og 3 Als. Selvejersgaard forskellige Smaaretsler.

Hans Munch "I Skoven" havde 2 Søner, nemlig den nævnte Hans og 31. Elgt. Steenbygaard (eller som det da hed "Vedbygaard" efter Jøttestenen) samt yngste Søn "Gaardrenten"

II. Peder Munch Munch, der nævnes her af 35. Selvejersgaard 1614, da Jøttestenen ogsaa nævnes blandt Gaardens Landgilde. Star (Ingeniør) (dødt af Sværmere i Pullepøsket) 6 Td. 1968. E.K. (1885 tilføjet) og 10 Td. Mariens Brug nævnes paa Højlyngen, 20 Pund Indværdskatte (afslæbt for Pligtbøge paa Slottet), 10 Pund a.s.v.

Peder Munch Munch havde tre Søner, hvoraf den yngste Hans Munch Munch 118. Selvejersgaard, der nævnes i Hans regnskab Anno 1614. 118. Selvejersgaard.

Munk

Mansen 3

Due 5

Kofæed. 6

Sanne. 6

Munch 7

Granbæk 7

Westh 7

Obdatter 2

Due 4, 4, 5, 5

Klausdat 5, 8

Sanner 5

Didrichsdatter 5

Dam 6, 7

Jensdat 6

Sanne 6, 7

Juel 7

Nielsen 7

Westh 7

Nielsen 7

Munch 8

Snerren 8

Jensen 8

Christoffersen 9

Det bornholmske Slægtsnavn MUNK hidrører fra Hans Olofsen, der først var katolsk Munk (heraf Navnet) vistnok i Tommerup Kloster i Skaane mellem Simrishamn og Ystad. Anno 1529 blev han katolsk Præst i Ibsker Sogn og Svaneke By, hvorefter han ved Reformationen gik over til den lutherske Bekendelse og sad i Præsteembedet til sin Død Anno 1542. I Lunde Stifts Landebog af Anno 1569 nævnes den eneste Indebærer af Navnet, Mogens Munch i Pedersker Sogn (16.Slg.kaldes endnu Munkegaard). 1586 findes i Hammershus Lens Regnskab Peder Munk i Aaker (St.Munkegaard) og 1598 Jesper Munk, Kobbegaard, Østerlars. Det er alle de Munkenavne, der findes forud eller jævnsides med Stamfaderen for den her i det følgende beskrevne lige mandlige Slægtslinie, nemlig

- I. Hans Munch "I Skoven", 38.Selvejergaard, Bodilsker. Han nævnes ligeledes Anno 1598 eller for 340 Aar siden i Hammershus Lensregnskab, hvor Gaardens "Landgilde" (Naturalieskat) til Slottet (Kongen eller Staten), Amtstueskat da, og 1606 var " 1 Td.Rug, 1 Td.Byg, 1 Td. Havre, 1 Faar, 2 Høns, 1 Gaas, 4 Læs Ved (Brænde), 4 Mark og 3 Alb. Penge samt forskellige Smaaredsler. Hans Munch "I Skoven" havde 2 Sønner, nemlig Jens Hansen Munch paa 31.Slg. Stensebygaard (eller som det da hed "Stednisseby" efter Jættestuen) samt yngste Søn "Gaarddrønten"
- II. Peder Hansen Munch, der nævnes Ejer af 38.Selvejergaard 1624, da Jordebogen ogsaa nævner blandt Gaardens Landgilde: Stuetingsmør (ydte af Bønderne i Fællesskab) 6 Pund Kosmør (for Tilladelse til at lade Gaardens Kvæg græsse paa Højlyngen), 20 Pund Dagsværksmør (i Stedet for Pligtarbejde paa Slottet), 10 Pund o.s.v. Peder Hansen Munch havde tre Sønner, hvoraf den yngste Oluf Pedersen Munch fik Fædrenegaard, den mellemste Hans Pedersen Munch fik 19. Slg. Østre Slamreggaard. Her skal tilføjes, at Peder Hansen Munch var Kirkeværges i Bodilsker,

hvilket ses af en latinsk Indskrift paa Døren til Prædikestolen i Bodils Kirke 1631, endnu bevaret 1756, hvor det hedder: Tutoribus templi (Kirkevænger) var Erasmus^O Japeto (Rasmus Ipsen) og Petrus Petro Johannæ Munk (Peder Hansen Munk).

Peder Hansen Munchs ældste Søn, der fortsætter denne Slægts linie hed

III. Mogens Pedersen Munch. Han beboede ifølge Bornholms Præsters Indberetning om Øens Skatteydere 1651 (Originalen i Malmøhus Lehns Landkontors Arkiv) 31.Selvejergaard Stenseby, og det hedder, at han ejer Gaarden i Forening med sine Søkende. Det er da øjensynligt en Arvegaard efter Farbroderen, den forannævnte Jens Hansen Munch. Mogens Pedersen Munch nævnes endnu Ejer af Stensebygaard i den ældste Jordebog i Landsarkivet i København for Aaret Anno 1662.

Mogens Pedersen Munch var velhavende, ligesom Slægten i det hele taget ved den Tid. Han ejede foruden 31.Slg. og 37.Slg. Gadegaard ogsaa kaldet Leriegaard eller Lerjegaard paa Grund af dens lerede Jord.

Trolig boede han paa denne Gaard, afgik i al Fald ved Døden her Anno 167. , da Gaarden blev vurderet til 346 Slettedaler (Firemarksdaler).

Mogens Pedersen Munch havde to Sønner, nemlig Christopher Mogensen Munch, der fik Gadegaard, og Fortsætter af denne Slægtslinie

IV. Peder Mogensen Munch, der blev Besidder af 31.Slg. i Stenseby, hvor han nævnes boende i Bornholms Jordebog af Anno 1689 i Landsarkivet.

Peder Mogensen Munch overdrog Stensebygaard ved Aar 1700 til sin eneste Søn og Gaardarving ved Navn

V. Hans Pedersen Munch, der altsaa fik Navnet Hans efter Stamfaderen. Hans Pedersen Munch nævnes Besidder af 31.Selvejergaard endnu 1719 i den da affattede Jordebog.

Hans Pedersen Munch havde to Sønner: Jens Hansen Munch, der fik Stensebygaard og nævnes Ejer i Jordebogen 1737, og den ældre Broder Marcus Hansen Munch, der fortsætter denne Slægtslinie. Men inden Omtalen af ham skal oplyses om Linien paa Stensebygaard.

Her havde Jens Hansen Munch to Sønner: Peder Jensen Munch (Bopæl ukendt) og Hans Jensen Munch, der overtog Gaarden i Ægteskab med Gundel Kirstine Olsdatter (1763-1824), Datter af Ole Jensen, 9.Slg. Billegravsgaard, og Hustru Anneke Hansdatter, der var fra 38.Slg. "I Skoven", altsaa Slægt. I 1791 fik Hans Jensen Munch og Hustru Gundel Olsdatter kongelig Bevilling for den længstlevende til at

hensidde i uskiftet Bo.

Hans Jensen Munch afgik ved Døden 1799. Da Ægteskabet var barnløst, blev Gaarden udkendt til Hans Jensen Munchs Broderdatter Pernille Pedersdatter Munch, Datter af ovennævnte Hans Munchs Broder Peder Jensen Munch. Men denne Arveret var meget problematisk; thi Hans Jensen Munchs Enke, nævnte Gundel Olsdatter, havde ifølge Bornholms ældgamle Skik og Vedtægt samt Arveloven af 1778 Brugs-og Besiddelsesret til Gaarden i sin Livstid, uanset om hun giftede sig igen eller ej. Og hun var ved Mandens Død kun 36 Aar. Hun giftede sig da igen med den tre Aar yngre Jørgen Monsen. Han erhvervede derefter Gaarden ved rent Skøde for 4800 Slettedaler, hvoraf Arvingen Pernille Munch fik en mindre Sum.

Jørgen Monsen og Gundel Olsdatter boede derefter en lang Aarrække paa Stensebygaard. Den 6-12-1823 solgte Jørgen Monsens Enke Gundel Olsdatter Gaarden for 1200 Rigsbankdaler Repræsentativer lig med 950 Rigsbankdaler Sølv og et Undentag værdisat til 90 Rigsbankdaler aarlig til sin Brodersøn Hans Conrad Jensen (1787-1841), Søn af Jens Olsen, Billegravsgaard, (1761-1811). Hans Conrad Jensens Søn Jens Hansen (1834-97) overtog Stensebygaard 1857. Fra 1897 overtoges 31.Slg. af Jens Hansens Søn Jens Otto Hansen. Saaledes gik denne Gaard ud af Slægten Munchs Eje.

Vi skal nu se videre paa den lige mandlige Linie.

- VI. Marcus Hansen Munch, der som nævnt var fra 31.Slg. Stensebygaard i Bodilsker, blev Ejer af 28. og 29.Slg. Dobbeltgaarden Munkegaard i Povlsker, hvor han nævnes Besidder 1719. Om disse ret interessante Gaarde, hvor der bl.a. er sket Fund af Oldtidsgrave fra Vikingetid og Overgang til Kristentid, nævnes i Jordebogen 1662, at de da ejedes af Peder Pedersen, og Gaardens Landgilde er af Kongen udlagt til (pantsat) Københavns Universitet eller Dr.Hans Svane for 28. Slg.s Vedkommende og 29.Slg. til ^{Rauchhaupts} ~~Rauchstrups~~ "Efterleverske" (Enke). Denne Pantsætning var i og for sig Gaardbesidderen uvedkommende. Den betød kun, at nævnte Landgilde skulde fra Bornholms Amtsstue erlægges til den respektive Panthaver eller Udlægshaver som Vederlag enten for Laan til Kongen, Løn for Statsembede eller lignende. Som Minde om Ejeren nævnes den senere Munkebæk ved Munkegaardene i 1676 (Bagge Wandels Kort over Bornholm)! "Pær Pær Bæk."
- Om end denne Ejer ikke er skrevet Munch, men da Gaarden fra tidligere Tid er kaldet Munkegaard, kan han trolig være en Søn af Peder Hansen Munch, 38.Slg.(1624-31) og altsaa Broder til de foran nævnte Oluf,

Hans og Mogens. Dette Slægtskab kan have været medvirkende til, at Marcus Munch købte 28. og 29.Slg., som efter Peder Pedersen ejedes 1689 af Jens Madsen Due, der tillige (1662 og 1689) nævnes Ejer af 26.Slg. Duegaard i Povlsker, en Slægt der skal nævnes lidt om, da Marcus Munch og senere hans Datter blev indgiftet i den. Allerede 1569 nævnes Joen Due i Povlsker; men siden findes intet før nævnte Jens Madsen Due, der 1670 underskriver "Jens Duue, egen Haand." Han var altsaa skrivekyndig. Paa Duegaard nævnes 1662 Landgilden udlagt til Oberstleutnant Eckstein og 1719, da Jens Dues Søn Hans Jensen Due, forlængst havde overtaget Gaarden, hedder det: "Landgilden udlagt til Oberst Michel Echsteins Arvinger" (denne døde allerede 1673). Men ved Auktion 1723 17-4 købte Hans Jensen Due denne "Proprietærskat" af Byskriver Mads Pedersen Wiborg i Rønne, der havde ejet den, men pantsat den til Kammerraad Bram. Ved dette Køb blev Hans Jensen Due fri for at erlægge Landgilde, idet han selv ejede "Prioeren", som det hed, ikke blot en Fordel Aar for Aar, men en Kapitalvardi ved Gaardsalg o.s.v. Da Hans Jensen Due, der var ældste Søn, i 1738 maatte aflevere Duegaard til Arvingen, den yngste Broder Mads Jensen Due, maatte denne for den købte Proprietærskyld betale Hans Jensen Due 145 Slettedaler 1 Mark 2 Skilling. Af Munkegaardene nævnes 29.Slg.Landgilde 1695 at være købt til Valensgaard. 29.Slg. af Hartkorn da 10 Td. 1 Skp. 2 Fdk. 3 17/26 Alb., er da vurderet til 387 Daler (ligesaa 1706). Iøvrigt hærgedes Gaardene siden af Sandflugt. Af den Grund blev 28. og 29.Slg. Landgilde 1711 nedsat til en Trediedel og 1717 til en Sjettedel.

Marcus Hansen Munch nævnes Ejer af Munkegaarden i 1719, og det bemærkes ganske pudsigt, at 28.Slg.Landgilde har siden 1689 været udlagt til Rauchshaupts Efterleverske, men siden 1689 er ej nogen Landgilde pretenderet af Besidderen. Formodentlig har da Kongen igen konstateret sin Ret til denne Landgilde, naar ingen anden krævede den. Ialfald nævner Jordebogen af 1737 Marcus Hansen Munch Ejer af begge Gaarde, hvoraf 28.Slg. kaldes Kongens Gaard (skattemæssig set), men 29.Slg. "Frigaard" (udenfor Kongens Omraade) og antagelig er Skatten indkøbt af Munch ligesom paa Duegaard. Bækken ved Munkegaard kaldes 1756 i Thuras Bornholmsbeskrivelses Kort "Marcusa Bæk."

Marcus Hansen Munch var gift med Karen Jensdatter Due, Datter af Jens Madsen Due, 26.Slg. Duegaard. Marcus Munch og Karen Due havde

følgende tre Børn:

- 1, Karen Marcusdatter Munch,
- 2, Esber Marcussen Munch,
- 3, Hans Marcussen Munch.

Karen Marcusdatter Munch blev gift med sin Fætter Mads Jensen Due paa Duegaard 1737, som hans anden Hustru. I 1747 byggede han ny Stuelønge. Siden overdroges Duegaard til en Svigersøn og Slægtning Anders Jørgensen Due, født 1727, gift med Margrethe Madsdatter, f. 1731, Datter af Mads Dues første Ægteskab.

De havde Sønnerne
Jens, født 1761,
Mads, født 1763,
Esber, født 1777,
samt Døtrene
Karen, født 1767,
Anne, født 1771 og
Sidsel, født 1774.

Sønnen Esber Andersen Due fik Duegaard ved Skøde af 26-11-1806. Han døde 1831. Enken sad i uskiftet Bo. Hun hed Mette Marie Hansdatter og døde 1835. Gaarden dreves 1835-42 af Svigersønnen Henrik Jørgensen, gift med Margrethe Due Marie Due, siden 19. Slg., Ibsker. Fra 1842 overtoges Duegaard af Arvingen Anders Jørgensen Due 1822-98, gift med Benedikte Sommer (1818-1914), blev 96 Aar. Fra 1879 blev Duegaard overtaget af Svigersønnen Niels Peter Chr. Lund, gift med Birgine Christine Marie Due. Siden gik Gaarden ud af Slægten.

2. Esber Marcussen Munch, Søn af Marcus Hansen Munch paa 28. og 29. Slg. Munkegaard i Povlsker, overtog Gaarden i Drift, da Gaardarvingen ved Faderens Død var mindreaarig. Esber Munch havde tidligere haft en anden Gaard i Bestyrelse eller Forpagtning; men der ses ikke hvilken. Han havde en Søn Marcus Esbersen Munch. Han overtog Munkegaard ifølge Overenskomst med Gaardarvingen, der fik en anden Gaard, som det ses nedenfor.

Marcus Esbersen Munch paa 28. og 29. Slg. var født 1742. I Folketællingen 1787 kaldes han Rodemester (Skatteopkræver). Hans Hustru Kirsten Didrichsdatter var født 1741. De havde følgende Børn:

Didrich Marcussen Munch, født 1773,
 Elisabeth Munch, født 1775,
 Karen Munch, født 1778,
 Sidsel Munch, født 1783.

Munkegaard overtoges 1803 af Svigersønnen Absalon Kofoed, gift med Datteren Karen Marcusdatter Esbersen Munch. Han, der var Løjtnant og Sandemand, var Søn af Ole Absalonsen Kofoed, Løjtnant, til 34. Slg. Aaker, siden 8. Slg. Brogaard, Pedersker, og Hustru Anne Kathrine Mogensdatter. Karen Munch afgik ved Døden 24-12-1856. Sandemand A. Kofoed døde 9-5-1859 efter at have overdraget Gaarden til sin Søn Absalon Kofoed (1822-92), Sandemand, gift med Hansine Dam (1830-1900), Datter af Kapt. Dam, Aakirkeby.

Fra 1897 deres Søn Karl Marcus Kofoed (1858-1920) og Hustru f. Kofoed fra 3. Vgd. Pedersker (Skyttegaard).

Derefter Asbjørn Jensen.

Det er saaledes længe siden, at Slægtsnavnet Munch gik ud paa Munkegaard i Povlsker.

Gaardarvingen, den yngste Søn af Marcus Hansen Munch, den under 3 nævnte

VII. Hans Marcussen Munch blev Ejer af 14. Selvejergaard Hullegaard i Povlsker. Han var født 1742 og blev gift 1775 med Ane Jensdatter, født 1745 paa Hullegaard, Datter af Jens Nielsen, der var Søn af Niels Nielsen, 1737 nævnt 14. Slg. og gift med Karen Hansdatter, Datter af Hans Larsen, 14. Slg. 1719 og 1729. Ved Folketællingen 1787 nævnes Konens Broder Niels Jensen, 22 Aar gammel, boende paa Gaarden hos Familien; han var saaledes født 1765. Børnene var følgende:

Anne Hansdatter Munch, 11 Aar, f. 1776,

Marcus Hansen Munch og) Tvillinger f. 1778, nævnt

Jens Hansen Munch) 10 Aar gamle

Kirsten Hansdatter Munch, 8 Aar, f. 1779.

Siden fødtes Sønerne

Anders Hansen Munch 1788 og Gaarddrønten

Hans Hansen Munch 1790.

Denne sidste overtog Hullegaard 1814 i Ægteskab med Mette Marie Sonne f. 1785, Datter af Kaptajn Herman Olsen Sonne, 28. Slg. Store Loftsgaard, Aaker, og Hustru Cathrine Kofoed fra Langemyregaard. Men Hans Hansen Munch afgik ved Døden allerede i Foraaret 1819, hvorefter Enken ægtede Hans Peter Sonne f. 1785, Søn af Hans Hansen

Sonne, 30.Slg. St.Engegaard, Bodilsker, og Agnete Marie Kofoed.
Hans Peter Sonne havde været gift til Kjøllergaard, Bodilsker, fra
1813 med Kirstine Jensdatter, død 1818.

Hans Peter Sonne og Hustru overdrog Hullegaard 1856 til hans Søn
af første Ægteskab Herman Olsen Sonne (Munch), der blot kaldte sig
Sonne. Han var født 1-7-1815. Blev gift 1856 med Catharine Juul
Nielsen (1830-1913), Datter af Hans Peter Nielsen, Stangegaard, Aaker,
og Christine Juul.

Efter Herman Sonnes Død 1883 overtoges Hullegaard af Sønnen Hans Peter
Sonne, gift med Karen Munch (1861-1913). 1910 blev Gaarden solgt til
Bornholms Amts Udstykningsforening, der solgte Hovedlodden til Alfred
Jensen. Han solgte 1916 til I.P.S.Pihl.

Hans Hansen Munch og Mette Marie Sonne havde en Datter (Katrine Sonne)
født paa Hullegaard 21-8-1819. Hun blev gift med Anders Jespersen
Munch (1814-1872), Store Hallegaard, Aaker, hvor hun døde 27-6-1868.

Af deres 9 Børn døde 2 før Moderen; de øvrige var følgende:

1. Jesper Munch, f.22-9-1840, død 16-9-1864, gift 6-11-1863
med Anne Marie Vesth af 23.Selvejergaard
Loftsgaard, Vestermarie. De boede paa 26.Slg.
Aagaard, Sose, Vestermarie.
2. Marie Dorthea Munch, født 31-10-1843. Gift med Tage Grønbech,
6.Vgd. Løkkegaard, Aaker, siden sammenlagt med
6.Slg. Østre Skovgaard.
3. Caroline Mathea Munch, født 11-2-1846, gift 1867 med Hans
Pedersen Westh, født 3-10-1846, død 1915,
Søn af Chr.Mossin Westh, 23.Slg. Loftsgaard,
Vestermarie, og Andrea Kristine Thorn. De
boede paa 8.Slg. Lynggaard, Vestermarie.
4. Hans Munch, født 1855, boede paa Dammegaard, Pedersker,
gift 1881 med Julie Gerda Nielsen, f.1860
paa Stangegaard, Aaker.
5. Andreas Munch, født 1-10-1858, død 1924. 27.Slg. i Sose,
Vestermarie, gift med Anna Dam (1857-1927),
Datter af Chr.Dam, 29.Slg. Sose, Vm. og Agnethe
Elisabeth Juul af Lille Strandbygaard, Nylars.

6.

7. En ugift Datter

Den ene af de to Tvillingbrødre f.1778 paa Hullegaard i Povlsker, Sønner af Hans Marcussen Munch og Ane Jensdatter var

VIII. Marcus Hansen Munch, der 1803 købte Raageskovsgaard 22.Slg. i Ibsker, bl.a. med Undentag, af Rasmus Sejersen (født 1754) og Hustru Gundel Andersdatter (født 1748).

Marcus Hansen Munch, var gift med Bodil Kirstine Hansdatter, født 1783, Datter af Hans Mortensen (rettet til Nielsen), 22 Slg. Raageskovsgaard, Ibsker, og Cathrine Olsdatter (rettet til: Gundel Andersdatter).

Ved Folketællingen 1814 er Familien paa Raageskovsgaard saaledes:

Marcus Hansen Munch, Husbond, 36 Aar,
 Bodil Kirstine Hansdatter, Husmoder, 32 Aar,
 Børn: Signe Margrethe Munch, 9 Aar,
 (tilf.: Anne) Kirstine Munch, 7 Aar,
 Gundel Marie, 5 Aar,
 Anders Munch, 3 Aar,
 Karen Kirstine Munch, 1 Aar.

Desuden: Rasmus Sejersen, Undentagsmand, 60 Aar,
 Gundel Andersdatter, 66.

Ved Folketællingen 1822 er han død, og der er endnu 2 Børn foruden de foran nævnte, nemlig:

Bodil Cathrine Munch, født 1816 og
 Hansine Munch, født 1817.

Den forannævnte yngste (og eneste) Søn overtog Raageskovsgaard 1833, nemlig

IX. Anders (Marcussen) Munch. Han var født den 17. Oktober 1811 og blev gift med Bodil Kirstine Munch, født 4-10-1817.

Anders Munch paa Raageskovsgaard benævntes "junior" til Forskel fra en ældre Anders Munch i Sognet, der benævntes "senior" og boede paa Rabekkegaard.

Anders Munch paa Raageskovsgaard afgik ved Døden 28. April 1876.

Hustruen var død forinden, nemlig 11 April 1861.

Raageskovsgaard overtoges 1872 af Anders Munchs Søn

X. Jens Hansen Munch, født 9-10-1850, død 14-6-1930, gift med Marengine Kirstine Sørensen, født 31-10-1850, død 26-12-1931. 5 Børn.

XI. Andreas Sørensen Munch, f.7-7-1884, gift med Margrethe Jensen fra Kjøllergaard, Bodilsker, f. 17-1-1893. 5 Børn.

XII. Jens Jacob Munch, f. 7-7-1920, gift med Rosa Christoffersen
fra Sjælland.

2 Børn.

XIII. Flemming Munch, f.

Peder Marcussen Munk
døbt 1/4 1767 til 46 Sg. Lille Dølgaard
dermed til 22 Sg. Store Grammegaard
og til sidst til 32 Sg. Store Munkgaard
alle 3 Gaarde i Staker Sogne

skal paa en gang have været Ejer
af 13 Gaarde paa Borreholm
gift 16/4 1790 med Karen Kristine Tpodatter
Marine Else Cathrine Munk født 1797 død 1874
gift med Hans Peter Petersen født 1804 død 1853
Overformynder og Forligelsesmægler i Stakerherby.